

Щурик Михайло Васильович,
д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту,
Івано-Франківський університет права ім. Короля Данила Галицького

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ ЯК КЛЮЧОВІ ПЕРЕДУМОВИ ЇХ ПОЛІПШЕННЯ

На сьогоднішній день використання земельних ресурсів у вітчизняному аграрному секторі не враховує в достатній мірі потребу їх збереження та охорони, які є ключовими передумовами їх поліпшення. Ігнорування вимог охорони та збереження земель генерується недосконалою вітчизняною законодавчою базою. Діючі засади відтворення земельних ресурсів землевласниками й землекористувачами апіорі не спроможні забезпечити достатню охорону сільськогосподарських угідь крізь призму їх збереження та поліпшення. Мета статті – дослідити механізм організації збереження й охорони земель аграрного сектора, запропонувати найважливіші заходи, спрямовані на зменшення антропогенного й техногенного навантаження на землі сільськогосподарського призначення, нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. У статті досліджується та аналізується нинішній стан земель сільськогосподарського призначення. Особлива увага акцентується на діючих засадах використання, збереження, поліпшення та охорони земельних угідь АПК. Важливе місце відводиться динаміці родючості сільськогосподарських угідь та чинникам, які на неї впливають. Аналізуються діючі мотиваційні механізми відтворення земельних ділянок сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення. У статті доводиться, що ринковій моделі господарювання у вітчизняному аграрному секторі більш властивими стало інтенсивне використання земельних угідь, лейтмотивом розвитку якого є нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції без адекватного забезпечення заходів по збереженню та поліпшенню ґрунтів. Сучасна криза з усією силою показала, що саме це стало фактором стихійного розвитку економіки, відриву фінансово-кредитних відносин від виробництва, поширення спекулятивних проявів, непомірне зростання боргів держав і корпорацій, обсягів цінних паперів тощо. Обґрунтовано, що перед адекватними державними органами постає завдання формування нової аграрної політики функціонування цих агроформувань, яка би обов'язково поєднувала використання земель із заходами по їх поліпшенню й охороні. Зроблено висновок, що нині нагальним постає завдання формування таких власників і користувачів, які би поєднували використання земель із одночасним збереженням й охороною ґрунтів.

Ключові слова: земля, збереження, поліпшення, охорона, екологія, власники, домогосподарства, сільгоспідприємства.

ВСТУП

Постановка проблеми. Діючі засади відтворення земельних ресурсів землевласниками й землекористувачами апіорі не спроможні забезпечити достатню охорону сільськогосподарських угідь крізь призму їх збереження та поліпшення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Швидке зростання антропогенного й техногенного навантаження, прагнення до постійного зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції є тими ключовими чинниками, котрі часто призводять до забрудненості й засміченості сільськогосподарських земель, погіршення їх якісного складу. Означене потребує запровадження у відтворювальний процес земель АПК заходів по посиленню їх охорони. У Законі України «Про охорону земель» зазначається, що охорона земель – система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від швидкого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення [1, с. 29]. Таким чином, охорона земель є

комплексним, системним заходом, який покликаний не лише зберегти, а й поліпшити їх стан, покращити якість ґрунтів.

Особливо важливе місце належить при цьому земельному фонду аграрного сектора, використання котрого призначене для виробництва сільськогосподарської продукції. Втім, як засвідчують дослідження багатьох учених, нинішній механізм використання сільськогосподарських земель не є досконалим, оскільки в абсолютній своїй більшості порушує вимоги охорони ґрунтів. Існуючий ліберально-ринковий механізм використання сільськогосподарських земель сформовано в такий спосіб, що відносно земельних ресурсів він працює здебільшого з негативним екологічним результатом, оскільки містить такі економічні регулятори, які не завжди обмежують руйнівне землекористування. Зокрема, фіскальні платежі є такими, що суб'єктам землекористування вигідніше їх сплатити, ніж витратити кошти на охорону земель чи впровадження еколого-безпечних методів господарювання [2, с. 90]. Зазначене дає змогу стверджувати, що ігнорування вимог охорони та збереження земель генерується недосконалою вітчизняною законодавчою базою.

Як засвідчують дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, однією з найвагоміших причин, яка безпосередньо впливає на виснажливе використання земель сільськогосподарського призначення, залишається необґрунтоване

нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. При нарощуванні обсягів сільськогосподарського виробництва збільшуються і сільськогосподарські викиди. За прогнозними оцінками експертів, до 2030 р. викиди N_2O збільшаться на 35-60%, а CH_4 – на 60% [3, с. 7]. Таким чином існує прямолінійний зв'язок між обсягами виробництва сільськогосподарської продукції та погіршенням якісного складу ґрунтів. Порушення існуючої взаємозалежності вище приведеними чинниками можна забезпечити завдяки заходам, які би спрямовувались власниками й користувачами земель на збереження й охорону земель. Втім, як засвідчують дослідження багатьох вітчизняних науковців, у земельному господарстві АПК більшість нинішніх суб'єктів господарювання (власники, користувачі, орендарі) практично не володіють інформацією щодо якісного складу ґрунтів, рівня шкоди, котрий завдається щорічно за результатами використання сільськогосподарських угідь. В кращому випадку сьогодні власник чи орендар може орієнтуватися на географічну прив'язку наданої йому земельної ділянки. Що ж стосується орієнтації ділянки щодо сонця та куту її нахилу, кількості гумусу, чисельності та номенклатури мікроорганізмів і вищих біологічних організмів (як рослинного так і тваринного походження), номенклатури та кількості хімічних сполук (як корисливих, так і шкідливих), рівня антропогенної забрудненості ділянки тощо – вся ця інформація сьогодні в Україні відсутня для переважної більшості власників і користувачів земель сільськогосподарського призначення [4, с. 37].

На наше глибоке переконання відсутність достовірної інформації щодо якісного складу ґрунтів з урахуванням агрономічних, біологічних, хімічних властивостей, рівня завданої шкоди землі власниками й користувачами земель за результатами їх використання, конкретики щодо виснаженості угідь, обсягів завданих збитків не лише внутрішніми (власники й користувачі сільськогосподарських земель), а й зовнішніми (підприємства, промисловості, будівництва, транспорту, комунальної сфери тощо) суб'єктами господарювання практично унеможливає імплементацію заходів по збереженню й охороні земель. По суті, донині в Україні не створено дієву службу моніторингу якісного стану земель АПК та контролю за їх збереженням й охороною.

Мета статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити механізм організації збереження й охорони земель аграрного сектора, запропонувати найважливіші заходи, спрямовані на зменшення антропогенного й техногенного навантаження на землі сільськогосподарського призначення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проголошення Україною європейської економічної моделі розвитку сільськогосподарського сектору економіки каталізувало потребу імплементації новітніх засад використання земельного фонду крізь призму його збереження, поліпшення та охорони. Така необхідність нині є найбільш актуальною, оскільки в

радянський та пострадянський періоди засади організації земельного господарства зводились до постійного нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції.

Досягнення цього завдання забезпечувалось за рахунок екстенсивної та інтенсивної моделі господарювання. Перша, екстенсивна модель, особливого поширення набула в другій половині 20 століття. Перманентне нарощування валового виробництва рослинницької продукції здійснювалось у той час за рахунок залучення до земельного фонду нових додаткових земельних площ та зростання їх розораності. Часто залучені земельні ділянки за своїми агрохімічними та біологічними властивостями не були придатні для вирощування сільськогосподарської продукції. Саме в цей час земельний аграрний фонд зазнав найбільшої руйнації, оскільки його «результативність» забезпечувалась без адекватного проведення заходів по збереженню, поліпшенню ґрунтів. Йдеться про надмірну його виснаженість та розораність.

Порівняно з європейськими країнами, де орні землі становлять 30-32% загальної площі суглобу, розораність українських земель сягає 53,8% [5, с. 98]. У радянський період у сільськогосподарський обіг було залучено сотні тисяч га земель з єдиною метою – наростити обсяги валового виробництва сільськогосподарської продукції. Передусім це стосувалося додаткового залучення земельних ділянок лісгосподарської сфери, доріг, галявин, пасовищ і сіножатей, угідь, розміщених уздовж річок, озер тощо. Як результат було завдано значної шкоди рослинному й тваринному світу, порушено закони онтології. Парадокс полягав також у тому, що значна частина додатково залучених у сільськогосподарський обіг земель агрогосподарствами не обліковувалась та не відображалась у офіційній звітності.

Друга, інтенсивна модель організації використання земельних ресурсів у вітчизняному аграрному секторі, набула швидкого розвитку в пострадянський період. Лейтмотивом її запровадження стали земельна та аграрна реформи, запровадження приватного землеволодіння, створення нових сільськогосподарських підприємств, підвищення ролі домогосподарств, більшість із яких, одержавши в підпорядкування земельні паї, приватизували їх. У цей період часу, що особливо важливо, була значно понижена роль і участь держави в процесах, пов'язаних із організацією земельного фонду, фактичною втратою нею контролю за збереженням та охороною земель.

На думку відомих вітчизняних учених [6, с. 27], сучасна фінансово-економічна криза показала неспроможність припинення ролі держави та перевищення ролі ринку. Теоретичною основою цього підходу була аксіома, що фундаментом ринкової економіки є приватна власність, а приватний інтерес – рушійною силою розвитку економіки і суспільства. Дана аксіома фактично перетворилася на догму. Сучасна криза з усією силою показала, що саме це стало фактором стихійного розвитку економіки, відриву фінансово-кредитних відносин від виробництва, поширення спекулятивних проявів,

непомірне зростання боргів держав і корпорацій, обсягів цінних паперів тощо. Ці та інші чинники трансформації земельних відносин у вітчизняному аграрному секторі форсували запровадження інтенсивних засад використання сільськогосподарських земель.

За результатами земельної реформи у вітчизняному сільському господарстві утворились три найбільші групи землекористувачів й землевласників. Найбільш багаточисельною є група домогосподарств. Нині в аграрному секторі Карпатського регіону в підпорядкуванні господарств населення знаходиться майже 80% сільськогосподарських угідь (по Україні цей показник складає близько 50%). Друга група включає малі та середні агропідприємства – фермери, виробничі кооперативи, господарські товариства, приватні підприємства тощо. Третя група представлена підприємницькими формуваннями, що функціонують на засадах використання найманої праці. Головна мета їх діяльності – максимізація прибутку – досягається як завдяки спеціалізації на виробництві найбільш комерційних видів продукції та мінімізації витрат (у тому числі на оплату праці та плату за оренду земельних ділянок), так і шляхом виснажуючого використання природних, соціальних та інфраструктурних ресурсів сільської місцевості [7, с. 89]. Експлуатація сільськогосподарських угідь забезпечується корпоративними підприємствами на орендованих землях.

Перша і третя групи, за підрахунками науковців забезпечує переважаючі обсяги виробництва й реалізації сільськогосподарської продукції. Корпоративний сектор продукує 85-87% ріпаку, сої та цукрових буряків, 66-67% зернових і зернобобових, а також соняшнику, 62% яєць, 55% м'яса. Господарства населення забезпечують виробництво 97% картоплі, 82-86% овочів, плодів і ягід, 78-80% молока і 43-45% м'яса [7, с. 90].

У складі груп власників і користувачів земель найбільшої шкоди земельному аграрному фонду завдають агрохолдинги, частина з яких монопольно залучила в сільськогосподарський обіг десятки, а то й сотні тисяч га земельних паїв домогосподарств. Завдяки застосуванню псевдоінноваційних технологій у процесі використання орендованих земельних ділянок ними завдається непоправної шкоди сільськогосподарським угіддям. Імплементация в земельне господарство технологій спрямовується, передусім, на виснаження ґрунтів, надмірну їх

мінералізацію, забруднення й засмічення. Аналіз засвідчує, що воно інакше й не могло бути, оскільки терміни оренди земель агрохолдингами не дозволяють оптимально поєднувати використання, збереження й охорону земель, яке би забезпечувало покращення земель АПК. Звісно, що діючу практику відтворення земельних угідь агрохолдингами потрібно рішуче призупинити. За результатами агрохімічної паспортизації земель протягом 1986-2010 рр. вміст гумусу в ґрунтах зменшився на 0,5%, а баланс втрати гумусу останні 10 років був гостродефіцитним (шорічні втрати становили 0,4-0,8 т/га) [8].

Складність вирішення завдань поліпшення земель великими корпоративними агропідприємствами полягає також у тому, що в 2013 році було укладено 4,77 млн. договорів оренди земельних паїв, з яких 2,48 млн. га (52%) уклали селяни-пенсіонери. При цьому в основному укладалися договори середньострокової оренди на 6-10 років – 43% загальної кількості. Частка довгострокових договорів оренди (від 10 років) становила 15% [9, с. 38].

Таким чином умови, терміни оренди, склад орендодавців не можуть забезпечити використання орендованих земельних ділянок із урахуванням заходів збереження й охорони ґрунтів.

Унеможливлене поліпшення сільськогосподарських земель їх нинішня аграрна політика фінансової підтримки й стимулювання діяльності агропідприємств. Стимулююча фінансова модель, яка вже тривалий час використовується в Україні практично повністю прив'язана до обсягів виробництва й реалізації валової сільськогосподарської продукції. При цьому левову частку підтримки (80%) отримують агрохолдинги.

В Україні донині залишається відсутньою державна інституція, котра би здійснювала постійний моніторинг якості складу ґрунтів. Це при тому, що з кожним роком збільшуються площі сільськогосподарських земель, які стають непридатними для вирощування рослинницької продукції. Передусім, це стосується зростання кислотності ґрунтів. Зокрема в Карпатському макрорегіоні питома вага кислотних ґрунтів складає 80-85% від площі усіх угідь.

Відомо, що кислотність нейтралізується шляхом внесення вапняного борошна. Однак цьому важливому агрохімічному заходу власники й користувачі земель не приділяють достатньої уваги (табл. 1).

Таблиця 1

Проведення вапнування ґрунтів сільськогосподарськими підприємствами [10, с. 110]

	2010	2012	2013	2014	2015
Площа вапнування ґрунтів, тис. га	73,2	105,3	97,8	97,2	88,9
Внесено вапняного борошна та інших вапнякових матеріалів, тис. т	340,8	432,4	487,3	417,8	454,1

Зазначимо, що дані офіційної статистики стосуються лише тих сільськогосподарських підприємств, які мають у власності та користуванні понад 100 гектарів сільськогосподарських угідь. В той же час інші землевласники й користувачі земель у

розрахунок не включено.

Ретроспективний аналіз засвідчує, що вапняне борошно вносилося більш менш достатньо ще в період господарювання колгоспів і радгоспів. В цей час придбання та внесення вапняного борошна

забезпечувалось спеціалізованими підприємствами. Затрати по їх внесенню й придбанню фінансувалися державою. Нині ж власники і користувачі земельних ділянок не спроможні самостійно забезпечити фінансування цих робіт. Складність полягає не лише у відсутності фінансових ресурсів, а й у тому, що в Україні не створено ринку, на якому можна було би легально придбати вапняне борошно.

Поліпшення якісного складу сільськогосподарських угідь можна завдяки внесенню мінеральних і органічних добрив. Дані офіційної статистики засвідчують, що за останні 6 років сформувалася позитивна динаміка внесення мінеральних добрив, зросли також удобрені площі. Втім зовсім інші цифри сформувалися по обсягах внесених органічних добрив (табл. 2).

Таблиця 2

Внесення мінеральних та органічних добрив в Україні [10, с. 230]

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Площа сільськогосподарських земель у сільськогосподарських підприємствах, млн. га	20,2	20,0	19,9	20,0	19,8	20,1
2. Площі оброблені мінеральними добривами, млн. га	12,2	13,8	14,2	15,0	14,7	14,5
3. Частка площ, оброблених мінеральними добривами до площі сільськогосподарських земель у сільськогосподарських підприємствах, %	69,6	76,0	78,2	81,4	81,8	71,8
4. Внесення органічних добрив на одиницю площі сільськогосподарських земель у сільськогосподарських підприємствах, кг	540	525	508	505	550	479
5. Частка площ, оброблених органічними добривами до загальної площі сільськогосподарських земель у сільськогосподарських підприємствах, %	2,0	1,8	2,0	2,1	2,2	2,2

Дані таблиці 2 засвідчують, що упродовж 6 років обсяги внесених органічних добрив були надзвичайно мізерними. При рекомендованій нормі 10-12 тонн на 1 га, фактично вносилося близько 500 кг. Мізерною була такою питома вага сільськогосподарських земель, на які вносились органічні добрива. Аналіз засвідчує, що агрохімічні вимоги, що стосуються збереження та охорони земель, не дотримуються всіма групами землевласників і землекористувачів. Саме тому використання земель АПК сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення носить виснажливий характер.

Однією з причин деструктивів процесу землекористування в Україні залишається відсутність дієвої системи контролю за збереженням і охороною сільськогосподарських ґрунтів. Мотиваційні зусилля адекватних державних структур направляються на подальше нарощування обсягів валового виробництва рослинницької продукції при одночасному ігноруванні потреби збереження, поліпшення й охорони сільськогосподарських угідь.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Як засвідчують ретроспективні дослідження, використання земельних ресурсів у вітчизняному аграрному секторі не враховує в достатній мірі потребу їх збереження та охорони, які є ключовими передумовами їх поліпшення. Метою використання земель сільськогосподарського призначення в радянський й пострадянський період було і залишається нарощування обсягів валового виробництва сільськогосподарської продукції без імплементації адекватних заходів по їх збереженню й охороні, про що переконливо засвідчує залучення в

сільськогосподарський обіг земельних угідь, які не були придатними для виробництва сільськогосподарської продукції, а також зростання розораності угідь.

Ринковій моделі господарювання у вітчизняному аграрному секторі більш властивими стало інтенсивне використання земельних угідь, лейтмотивом розвитку котрого знову ж таки є нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції без адекватного забезпечення заходів по збереженню та поліпшенню ґрунтів.

Результати дослідження засвідчують, що в аграрному секторі сформувалось три основні групи землевласників й землекористувачів. В їх складі найбільшу частку займають господарства населення, в підпорядкуванні яких знаходиться більше 50% усіх площ сільськогосподарських угідь. Цією групою забезпечуються переважаючі обсяги виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції. Втім адекватного збереження й охорони земель АПК ними не забезпечується. У абсолютній своїй більшості використання приватизованих ділянок цією групою селян здійснюється на природних запасах ґрунтів, що призводить до їх виснаженості. Розв'язання означеної дилеми потребує упорядкування старого та формування нового складу домогосподарств, який би поєднував процес використання земель одночасно з проведенням заходів по їх збереженню й охороні.

Особливо значної шкоди завдають землям сільськогосподарського призначення агрохолдинги. Технології, що застосовуються ними для вирощування сільськогосподарських культур, призводять до надмірної мінералізації ґрунтів та стають однією з причин зменшення вмісту гумусу в ґрунтах. Дослідження засвідчують, що за показушними показниками перманентного нарощування обсягів

виробництва й реалізації рослинницької продукції ховається шкода, яка завдається земельному фонду. Тому нині перед адекватними державними органами постає завдання формування нової аграрної політики функціонування цих агроформувань, яка би обов'язково поєднувала використання земель із заходами по їх поліпшенню й охороні.

Не дотримуються вимог збереження й охорони ґрунтів також дрібні й середні агропідприємства. Таким чином, нині нагальним постає завдання формування таких власників і користувачів, які би поєднували використання земель із одночасним збереженням й охороною ґрунтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Паленичак О. В. Рациональне землекористування в умовах збалансованого розвитку агропромислового виробництва / О. В. Паленичак // Економіка АПК. – 2012. – №2. – С. 27-33.
2. Добряк Д. С. Ефективність екологічнобезпечного землекористування в Україні в ринкових умовах / Д. Добряк, В. Будзяк, О. Будзяк // Економіка України. – 2013. – №7. – С. 83-94.
3. Climate – Smart Agriculture Sourcebook – Module 1. wky Climate – Smart Agriculture, Fisheries and Forestry (2013) [Електронний ресурс] / Продовольча сільськогосподарська організація ООН (ФАО) – Режим доступу: <http://www.fao.org/docrep/018/3325e/I3325e.pdf>.
4. Чаплигіна О. В. Фактори впливу на ціну земель сільськогосподарського призначення / О. В. Чаплигіна, А. А. Шиян // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2011. – №1. – С. 36-40.
5. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2011 році. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2012. – С. 98.
6. Чухно А. А. Модернізація економіки та економічна теорія / А. Чухно // Економіка України. – 2012. – №10. – С. 24-33.
7. Бородіна О. М. Подолання структурних деформацій в аграрному секторі України: інституціалізація і модернізація мало товарного сільськогосподарського виробництва / О. Бородіна, І. Прокопа // Економіка України. – 2015. – №4. – С. 88-96.
8. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища України у 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/docs/aktivnyu-dopovidi/NacDopovid2011.pdf>.
9. Луців О. Оцінка вартості природних ресурсів територіальних економічних систем України / Економіка природокористування і охорони довкілля. Збірник наукових праць ДУ ІЕПСР НАН України. – 2014. – С. 37-41.
10. Статистичний збірник «Довкілля України» за 2015 р. / Державна служба статистики України. За ред. О. М. Прокопенко. – Київ, 2016. – 241 с.

Щурик Михайл Васильевич

СОХРАНЕНИЕ И ОХРАНА ЗЕМЕЛЬ КАК КЛЮЧЕВЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ИХ УЛУЧШЕНИЯ

На сегодняшний день использование земельных ресурсов в отечественном аграрном секторе не учитывает в достаточной мере необходимости их сохранения и охраны, которые являются ключевыми предпосылками их улучшения. Игнорирование требованиями охраны и сохранения земель генерируется несовершенной отечественной законодательной базой. Действующие основы воспроизводства земельных ресурсов землевладельцами и землепользователями априори не в состоянии обеспечить достаточную охрану сельскохозяйственных угодий сквозь призму их сохранения и улучшения. Цель статьи – исследовать механизм организации сохранения и охраны земель аграрного сектора, предложить важнейшие меры, направленные на уменьшение антропогенной и техногенной нагрузки на земли сельскохозяйственного назначения, наращивание объемов производства сельскохозяйственной продукции. В статье исследуется и анализируется нынешнее состояние земель сельскохозяйственного назначения. Особое внимание акцентируется на существующей основе использования, хранения, улучшения и охраны земельных угодий АПК. Важное место отводится динамике плодородия сельскохозяйственных угодий и факторам, которые на нее влияют. Анализируются действующие мотивационные механизмы воспроизводства земельных участков сельскохозяйственными предприятиями и хозяйствами населения. В статье доказывається, что рыночной модели хозяйствования в отечественном аграрном секторе более свойственным стало интенсивное использование земельных угодий, лейтмотивом развития которого опять же оставил наращивание объемов производства сельскохозяйственной продукции без адекватного обеспечения мероприятий по сохранению и улучшению почв. Современный кризис со всей силой показал, что именно это стало фактором стихийного развития экономики, отрыва финансово-кредитных отношений от производства, распространения спекулятивных проявлений, непомерного роста долгов государств и корпораций, объемов ценных бумаг и т. д. Обосновано, что перед адекватными государственными органами стоит задача формирования новой аграрной политики функционирования этих агроформирований, которая бы обязательно сочетала использования земель с мерами по их улучшению и охране. Сделано вывод, что в настоящее время актуальной есть задача формирования таких владельцев и пользователей, которые бы сочетали использование земель с одновременным сохранением и охраной почв.

Ключевые слова: земля, сохранения, улучшения, охрана, экология, владельцы, домохозяйства, сельхозпредприятия

Shchuryk Mykhaylo V.

CONSERVATION AND LAND PROTECTION AS KEY PRECONDITIONS FOR THEIR IMPROVEMENT

Today land use in the domestic agricultural sector does not account sufficiently the need for conservation and protection, which are key preconditions for improvement. Ignoring the requirements of the protection and preservation of lands is generated by imperfect national legislative base. Operating Principles of land resources reproduction used by landowners and land users are unable to provide sufficient protection of agricultural land through the prism of their conservation and improvement. The purpose of the article - to investigate the mechanism of conservation and protection of land agricultural sector, offer important measures to reduce human and technological burden on agricultural land, increase the volume of agricultural production. The article examines and analyzes the current status of agricultural land. Particular emphasis is placed on the existing basis of use, conservation, improvement and protection of lands. An important place is given to the dynamics of fertility of agricultural land and the factors that affect it. The current mechanisms of land conservation used by farms and households are analyzed. The article argues that the characteristic feature of market model of management in the domestic agricultural sector was the heavy use of land, it means - the increase in agricultural production without adequate provision of measures for the conservation and improvement of soil. The current crisis has forcefully demonstrated that this was a natural factor of economic development, the separation of financial and credit relations of production, the distribution of speculative manifestations, the excessive growth of state and corporative debts, the volume of securities and so on. It is proved that appropriate government authorities faced with the task of forming a new agricultural policy of agricultural enterprises, which must be combined with land use measures for their improvement and protection. It was concluded that there is now an urgent task of forming such owners and users who would combine land use and protection while maintaining soil.

Keywords: earth, conservation, improvement, environment, owners, households, agricultural enterprises.

Одержано 15.03.2017 р.